

Презентація митця в регіональній журнальній періодиці

Наталія Дащенко ¹

Анотація

Мистецький складник літературно-мистецького і громадсько-політичного часопису «Літературний Тернопіль» (2008–2019 рр.) сформували публікації, у яких відтворено сучасний стан малярства краю через ознайомлення з персоналіями художників та їх творчим доробком. У статті виокремлено та проаналізовано типові текстові засоби представлення митця в спеціалізованій рубриці «Художник номера». У результаті дослідження з'ясовано, що текстова презентація ґрунтується на залученні елементів нарисовості, які виявляють себе в змалюванні героїв у дії, переповіданні життєвих ситуацій, зображенні місцевості, інтер'єрів тощо. Сюжетно-композиційна організація текстів містить біографічні, побутові, соціально-політичні, історичні, психологічні контексти, які відображають дані про освіту, місця творчої праці, участь у виставках, здобуття звань, співпрацю з різними митцями, описують зовнішні ознаки, світогляд і внутрішні якості митців. Композиційно застосовано вислови мистецтвознавців, поціновувачів малярства, самих митців. Презентаторами художників є заголовки публікацій, у яких сформована вихідна точка зображення. Вона стала або видозмінена: може бути індивідуальною / колективною, синхронною / діахронною, зміщуватися в просторі (природне середовище, приміщення, рідний край, закордоння), мати емоційний / інтелектуальний вимір, зосереджуватися на ситуації чи залучати цілий ряд відомостей. Важливим складником представлення є мистецтвознавча характеристика в поєднанні з оцінними й образними висловами. Для цього залучено художні мовні засоби і стилістично марковану лексику (назви предметів професійної діяльності, мистецьких напрямів, стилів, технік), імена славетних українських художників, назви знакових картин, їх циклів, назви виставок тощо. Усі ці аспекти спрямовані на відображення духовного, інтелектуального, творчого розвитку художника.

Ключові слова: регіональна журнальна періодика; мистецька періодика; журнал; часопис «Літературний Тернопіль»; мовні засоби.

1. Вступ

Постановка проблеми. В інформаційному просторі діє певна закономірність: повідомлення змінюють одне одного залежно від часового та просторового чинників та від рівня актуальності. Це правило яскраво проілюстроване в Україні подіями недавніх років, коли злободенну тему коронавірусу й пандемії витіснили повідомлення про хід російсько-української війни. Однак у змістовій структурі медіа завжди є місце для проблемно-тематичного різноманіття, у якому свою частку мають мистецькі події. Якщо їх висвітлення на різних інформаційних платформах

не припиняється за будь-якої домінуючої теми, то наукове вивчення преси про мистецтво в різних аспектах потребує активізації. Малоодслідженими є регіональні часописи, які відображають подієвість певного краю. На Тернопільщині таким є літературно-мистецький і громадсько-політичний журнал «Літературний Тернопіль» (2008–2019 рр.) (ЛТ, 2008–2019). Наукове зацікавлення ним зумовлене оригінальністю видання та потребою висвітлити його складники, що роблять упізнаваним образ часопису, сформований поєднанням вербальних та невербальних засобів подання інформації. Наукове зацікавлення різними аспектами регіональної періодики корелює з колективною

¹ Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University (Ternopil, Ukraine), e-mail: nataladash@gmail.com

темою кафедри журналістики Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка «Регіональні медіа в контексті викликів часу», а ширше — зумовлене потребою висвітлити особливості місцевих часописів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Трактування культурно-мистецької тематики, її аспектів та ролі на сторінках друкованої періодики вивчали О. Іванова (2010), Л. Мар'їна (2013), О. Пелешок (2022), С. Фіялка (2013) та ін. Роботи науковців стосуються як культурно-мистецької тематики загалом, так і її окремих аспектів у медіадискурсі. Наприклад, літературно-художні часописи досліджують Л. Василик (2008), О. Левицька (2011), Л. Монич (2012), А. Пилипенко (2012), історичний контекст їх функціонування часів незалежності України аналізує Д. Харамурза (2020); О. Іванова вивчає особливості літературної журналістики (2008), В. Галацька — театральної (2014), К. Пирогова — артжурналістики (2014). Варто назвати працю Л. Мар'їної «Журналістика і культура: динаміка взаємодії», що стала спробою проаналізувати культурологічні аспекти журналістики, її місце в глобальному контексті соціокультурної динаміки (Mariina, 2013). У статті М. Глушко «Мистецькі журнали в сучасній Україні: особливості контенту» розглянуто сучасний стан друкованої мистецької періодики та особливості подання контенту, спроможного формувати цілісну світоглядну позицію (Glushko, 2016). Дослідниці О. Гарматій та С. Кісіль вивчають особливості висвітлення культури в сучасних українських друкованих та інтернет-медіа (Harmatiy & Kisil, 2018), Х. Білогоць — архітектуру сучасних мистецьких мережевих видань України (Bilohrats, 2022).

С. Фіялка серед видань мистецького тематичного блоку виокремлює вузькотематичні, що досліджують окрему царину мистецького процесу: сучасне кіномистецтво (екранні мистецтва), архітектура, дизайн інтер'єру, театральне мистецтво, музика, образотворче мистецтво (та його різновид — фотомистецтво) (Fiyalka, 2013, р. 114–116). Власне про образотворче мистецтво пишуть українськомовні часописи «Образотворче мистецтво», «Артанія», «Fine art», «Аура». Їх «тематичне наповнення доволі різнобарвне — живопис, графіка, скульптура, декоративно-ужиткове мистецтво, фотографія» (Fiyalka, 2013, р. 116).

Цікаво, що чимало українських журналістів-практиків порушують питання створення медіатекстів культурно-мистецької тематики власне в професійному інфопросторі — у виданнях «День», «Дзеркало тижня», «Телекритика» та ін. (Dorosh, 2013). Отже, науковці та практики вивчають мистецьку друковану періодику та спеціалізовані онлайн-ресурси, однак предметом окремого наукового зацікавлення не були засоби презентації митця.

Мета статті — розглянути мовні засоби представлення митця у спеціалізованій рубриці журнального видання.

Об'єкт дослідження — публікації в рубриці «Художник номера» у літературно-мистецькому і громадсько-політичному часописі «Літературний Тернопіль», що виходив у 2008–2019 рр.

Предмет — сукупність мовних засобів змальовання митця, які виступають текстовими виразниками його образу.

Методологію дослідження склали описовий метод (прийоми тематичної вибірки та групування первинного матеріалу) та аналітичне опрацювання, у якому пріоритетними є семантичний та комунікативно-функційний підходи, що сприяють встановленню призначення конкретних мовних засобів у визначеній комунікативній ситуації.

2. Результати

Самобутність журналу «Літературний Тернопіль» задекларована, зокрема, у його самопозиціюванні: літературно-мистецький і громадсько-політичний. Забезпечуючи мистецький складник, часопис інформує про події з малярської, музичної, театральної та інших творчих сфер. Відповідний контент безпосередньо залежить від популярності мистецтва та його інституцій в Україні. М. Глушко вважає, що підставою для «формування контенту в мистецьких журналах є прем'єрні події у сфері мистецтва, фестивалі, концерти, мистецькі виставки, дискусійні явища мистецької дійсності, спілкування з відомими діячами, у межах якого розкриваються певні постаті, їхнє бачення та особистий внесок у мистецтво» (Glushko, 2016, р. 49).

Образ митця в періодичному виданні представляють зображальні засоби (світлина, фотографії художніх робіт, серед яких — автопортрети) і текстові. Різноманітність саме текстових засобів становить складнощі для їх

детального виокремлення та аналізу в кожному окремому випадку. Адже мовні ресурси виявляють рухливість, пластичність, адаптивність відповідно до різних функційних призначень. Спроба окреслення текстових засобів представлення митця в журнальних публікаціях має основне завдання — спостерегти й виокремити типові випадки їх застосування з урахуванням семантичного та комунікативно-функційного підходів.

У внутрішній структурі «Літературного Тернополя» мистецький напрям, заявлений у самопозиціюванні видання, формують рубрики «Театр», «Музика», «Естрада», «Класична музика», «Музичне мистецтво», «Музикознавство», «Мистецтво», «Образотворче мистецтво», «Виставки», «Мистецтво і школа», «Українознавство», «Народознавство», «Народні ремесла», «Студії народної творчості», «Духовні острови народу», «Творчі силуети», «Із творчої спадщини». Названі рубрики є продовжуваними / повторюваними, зрідка — одноразовими (епізодичними). Постійна рубрика «Художник номера» найяскравіше представляє мистецький напрям у змісті видання. У ній «митці краю публікували критичні матеріали про своїх колег, пошановували їх, ділилися творчими здобутками, загалом оцінювали стан місцевого малярства. Рубрика... переважно присвячувалася одній персоналії митця» (Dashchenko, 2022, р. 40–41). У цьому була перевага планування випусків, оскільки редактор завчасно замовляв статті про певних художників.

У рубриці представлено 44 сучасних художники Тернопільщини. Авторами дописів переважно є члени Тернопільської організації НСХУ та мистецтвознавці (А. Гриб, І. Дуда, Р. Зілінко, Б. Мисюга, В. Овсійчук, Н. Собкович, В. Стецько, Т. Удіна), музейні працівники (О. Ваврик, С. Костюк), письменники і літературознавці (Б. Мельничук, Л. Різник, С. Сапеляк, П. Сорока), журналісти (А. Золотнюк, Л. Островська, Г. Садовська, В. Собуцька).

У жанровому вимірі рубрику наповнюють публікації в різних формах публіцистики, критики, інформаційної та аналітичної журналістики. Серед форм представлення художників виокремлюємо авторські матеріали різних жанрів (інтерв'ю, статті, критичні огляди, біографічні й творчі нариси, есе, спогади, відгуки, рецензії), фотокопії художніх робіт, якими ілюстровані обкладинки та вклейки усіх випусків часопису.

«Цей елемент ілюстрування журналу друкували на папері вищого ґатунку і вклеювали між сторінками, де розташовувалися матеріали про митця» (Dashchenko, 2022, р. 41).

До текстових способів представлення митця в журнальній публікації найперше належить заголовок. Аналізований масив текстів засвідчує переважання назв, у яких заявлено ім'я художника, причому з вираженням авторського ставлення, що часто проєктується на жанр, манеру викладу, тобто у проспекції вказує на вибір «вихідної точки» зображення, як-от у заголовках: «Як трапилося, що художник Ярослав Василик став інженером-конструктором» (І. Дуда), «Богдан Мусієвський — гіперреаліст?» (Л. Різник), «У пошуках ідеалу, або Під небесами Євгена Удіна» (П. Сорока), «Філософсько-ліричне осягнення світу в творчості Петра Шпорчука» (П. Сорока). Інший тип — заголовки-цитати, які практиковані в журналістському жанрі інтерв'ю з метою передати основну думку спілкування з інтерв'ююваним, наприклад: «Олег Федорів: «Не люблю, коли картини втомлені абстракціонізмом» (І. Пилипець), «Євген Шпак: «Сповідую любов до природи, людей, квітів...» (Є. Зозуляк). В інших випадках цитати з мовлення художників подані в заголовках без вказівки прізвища, і тільки читання тексту відповідає на питання, кому належить винесений у назву вислів: «Можу розмалювати небо — і не повторитися!» — І. Марчук (Л. Островська, Г. Садовська, В. Собуцька), «Здатність творити — дар Божий» — Г. Ткачик (Б. Петраш). Подібне призначення (створення інтриги) мають образні вислови у структурі заголовків, як-от: «Душі й уяви спарений політ» — про В. Бондарука (С. Лисий), «Коваль своєї долі» — про Б. Сікотовського (Л. Різник), «Майстер високоестетичної метафори» — про С. Ковальчука (В. Овсійчук), «Шлях до ікони» — про І. Зілінку (Р. Зілінко) та ін.

Спостерігаємо, що в заголовках використано оцінну та експресивну лексику, оскільки представляти митця та його творчий доробок закономірно з позицій емоцій та вражень. Проте існує й інша тенденція — представлення митця з інтелектуального погляду, що проєктує сприйняття особи в контексті мистецтвознавчої критики, наприклад: «Від реальності — до образності» — про М. Николайчука (Т. Удіна), «Гра з органічними структурами» — про В. Чернобая (А. Золотнюк), «На перелогах

історичних епох» — про Д. Стецька (В. Стецько), «Між реальністю й абстракцією» — про М. Кузіва (М. Маркович), «Мамай єднає Україну. Історіографія Мамаїв» (І. Дуда).

Сформована в заголовку вихідна точка зображення залишається сталою або видозмінюється залежно від композиційного задуму автора: може бути індивідуальною чи колективною, синхронною чи діахронною, зміщуватися у просторі (природне середовище, приміщення, рідний край, закордоння), мати емоційний чи інтелектуальний вимір, зосереджуватися на ситуації чи залучати ряд біографічних і творчих відомостей. Усі ці аспекти підпорядковані основному завданню — відобразити духовний, інтелектуальний, творчий розвиток художника.

Текстове представлення митця у спеціалізованій рубриці «Художник номера» ґрунтоване на залученні елементів нарисовості, які виявляються у зображенні героїв у дії, за допомогою діалогування (особливо в жанрі інтерв'ю), зображення місцевості, інтер'єрів (наприклад, виставкових залів), наведення деталей, подробиць при змалюванні/ переповіданні певних життєвих ситуацій. Сюжетно-композиційна організація текстів включає біографічні, побутові, соціально-політичні, історичні, психологічні контексти, для відображення яких автори застосовують широкий мовний арсенал. Наприклад, подані біографічні дані — про освіту, місця творчої праці, участь у виставках, здобуття звань, співпрацю з різними митцями. Композиційно застосовані спогади авторів публікацій, думки мистецтвознавців і критиків, поціновувачів образотворчого мистецтва, вислови самих митців (поза жанром інтерв'ю). Наприклад, відгуки відвідувачів виставок композиційно використано в публікації «Мелодії кольорових гам у творчості Галини Денеги» (LT, 2009, 2, с. 86–89), чуже мовлення — у колективному матеріалі «Тамара Удіна: мистецтвознавець очима митців» (LT, 2011, 2, с. 80–93).

Образи художників створено завдяки представленню:

- зовнішніх ознак (вигляд, поведінка): «переважно усміхнений, інколи задумливий Микола» [Кафтан] (LT, 2018, 4, с. 74); «Уявіть невисокого, в окулярах, пенсійного віку, рухливого чоловіка, якому час... посріблив вуса»; «широченні долоні повністю впокорені пензлем...» [про В. Бондарука] (LT, 2010, 4, с. 60);

«красивий, статний, впевнений у собі, років сорока чоловік» [М. Солонер] (LT, 2019, 1, с. 34);

- внутрішніх рис (світосприйняття, мислення, почуття): [П. Шпорчук] «виділяється відкритістю і щирістю... доброю начитаністю, ерудованістю, ґрунтовною обізнаністю... з історією і теорією живопису, а й з іншими галузями мистецтва... може бути гострим на слово, критичним і непоступливим» (LT, 2008, 2, с. 72); «вроджений високий інтелект Галини Василівни [Денеги], ерудиція, освіченість, захоплення і любов до образотворчого мистецтва, до літератури, зацікавлення творчістю художників минулих епох і наших сучасників, уважний аналіз розвитку й занепадів у мистецтві викристалізували високе ставлення мисткині до власного творіння» (LT, 2009, 2, с. 7);

- поєднання зовнішніх і внутрішніх рис і якостей: «коли він [П. Шпорчук] виходить на корзо аристократично-підтягнутий, елегантний і незворушно-спокійний, то сприймається як яскраве втілення літнього галицького інтелігента, котрий випромінює внутрішню гармонію і моральну гідність» (LT, 2008, 2, с. 72); «для багатьох він [А. Петрик] залишався диваком, хоча насправді це була високоінтелектуальна, інтелігентна людина... не терпів грубості, хамства, бюрократизму. Натомість дуже поважав порядність, щирість, справедливість» (LT, 2010, 2, с. 74–75); «Для Тамари Удіної як художника і мистецтвознавця властиві такі риси, як толерантність, товариське ставлення до колег... вміння слухати і порадити... Там, де Тамара Удіна, — завжди розуміння, спокій і творча обстановка, фахове обговорення та рецензії, публікації в пресі...» (LT, 2011, 2, с. 90).

У багатьох публікаціях основним презентатором художника є назви його робіт, створених у різні періоди, у різних жанрах, циклах тощо. Наприклад, назви полотен Миколи Шевчука «Характерник», «Буйтур», «Покутські стрільці», «Розсипались зорями ночі», «Решето Поділля», «Сорок килимів»; малярські серії «Затоплена пам'ять», «Карпати гинуть», світоглядний диптих пам'яті Івана Миколайчука «Вічна мелодія», триптих «Хресна дорога України» Богдана Ткачика; серії «Скіфія», «Легенди Тернопільщини», «Пам'ятки», цикл «Жешів» Миколи Дмитруха; «Сім інших реальностей підсвідомості», «Втеча від себе», «Сон з багатьма пробудженнями», «Ритуал

очищення палітри» Олега Шупляка та багато інших.

Свідченням зв'язку, спорідненості, перегуків у малярському середовищі є введення у тексти імен славетних українських художників, творчість яких надихала згаданих майстрів, у яких вони вчилися, під чиїм впливом розвивали свій хист: Олексій Анда, Микола Андрющенко, Микола Бідняк, Катерина Білокур, Михайло Бойчук, Євген Гордієць, Сергій Васильківський, Микола Глущенко, Юрій Камишний, Катерина Касьяненко, Петро Левченко, Іван Марчук, Любомир Медвідь, Віктор Москалюк, Єжи Новосельський, Модест Сосенко, Іван Труш, Петро Холодний, Олекса Шатківський, Микола Шемчук та багато інших.

Мистецтвознавча характеристика особливо цінна для представлення творчого доробку художника. І в аналізованих публікаціях таких епізодів трапляється чимало. Наприклад: Світлана Вольська так пише про манеру художника Михайла Кузіва:

«Особливість живописної експресії яскраво проявляється в абстрактних творах, підсилені орнаментально-декоративними елементами. Кольорові мазки, немов клаптики тканини, пронизані ажурним плетінням барв-ниток, об'єднують фрагменти полотна і роблять його м'яко текстильним» (LT, 2015, 3, с. 86).

Критика творів образотворчого мистецтва враховує оцінку широкого кола виражальних закономірностей малярства: композиції, колориту, гармонії, перспективи, світла, пропорцій, співвідношення планів, площин, ліній, живописної манери тощо. У більшості проаналізованих текстів наявні елементи образотворчої критики, як-от:

«Монументальність, епічність та емоційність — прикметні особливості більшості творів Андрія Петрика» (LT, 2010, 2, с. 77);

«У роботах серії «Органічні структури» тернопільського митця Володимира Чорнобая — поєднання заданих патернів органічних структур із довільними лініями; невимушена гра з ритмом і кольором; наслідування природного та доповнення явного; комбінація органічного з неорганічним, природного з мануфактурним» (LT, 2017, 4, с. 98).

Способом представлення художників також є називання мистецьких напрямів, стилів, технік, у яких вони працюють: абстракціонізм, авангард, аналітичний сюрреалізм, ентоабстракціонізм, надреалізм, наїв-арт, новаторське ікономалярство, псевдовізантизм, символізм,

спрощений реалізм. Наприклад, Олеся Гудима розповідає про власну техніку «шум»: *«Картини, написані в цій техніці, складаються наче з вишитих клаптиків, тому їх ще можна назвати “латанками”»* (LT, 2016, 2, с. 99).

Творчий портрет конкретної особистості увиразнюють окремі групи лексики. Наприклад, у публікаціях фіксуємо чималу кількість загальних назв, що відображають середовище образотворчого мистецтва. Тему художньої творчості допомагає вичерпно передати велика кількість слів і словосполучень цієї професійної сфери: *галерея, майстерня, персональна (колективна, тематична) виставка; ескіз, етюд, натюрморт, замальовка, репродукція (картини); живопис (олія, темпера, акрил), офорт, пленер, графіка (акварель, пастель), батик (гарячий батик), портретист, автопортрет, портретописання; техніка виконання, композиційне рішення, художня манера; станковий живопис, графічна техніка, техніка імпаasto; станкове і монументальне малярство, різьба по дереву, стилістика орнаментів; художник-дизайнер, художник-монументаліст, художник-плєнерист* та ін.

Особливе значення має використання прикметників із семантикою окреслення чи визначення досвіду художника: *молодий, знаний, досвідчений, відомий, визначний, талановитий, обдарований, експресивний, незвичний, дивний, неочікуваний, несподіваний, незвичний* та ін. Оцінку картин супроводжують означення *незвична, довершена, унікальна, самобутня, самодостатня* і под. Загалом лексична сполучуваність у представленні майстрів образотворчого мистецтва надзвичайно розлога: вона вибирає стилістично марковані одиниці в поєднанні з нестандартними висловами оцінного змісту. І цей симбіоз ґрунтується на індивідуальних враженнях від творчого доробку митців, мовній майстерності автора публікації, на його особистому досвіді спілкування з представниками творчих кіл, на вмінні рефлексувати та ословлювати власні думки. Критика творів мистецтва зреалізована в багатьох образних висловах, на зразок: *картини потребують співтворчості; їх [картини] треба розглядати, як код, іноді, домислити; філігранність роботи вражає; за декоративізмом криється семіотика полотна* тощо.

Публікаціям про митців властиві образні засоби — тропи: порівняння / зіставлення (*малює, як*

дихає; барви, як повінь; картини — естетичне і ліричне одкровення), епітети (віртуозний рисунок; м'який колорит), метафори (гра контрастів, поліфонія барв; пластичність фарб; трагізм і гармонія колориту; силове поле картин; внутрішня розкутість картин; стиль новітнього патріотизму, поєданого з духовними оберегами). Часто в образних висловах фігурують лексеми, що мають професійне застосування в малярстві. Наприклад, до слова «мазок» підібрано епітети *глибокий, експресивний, елегійний, невагомий, ніжний, осяяний самобутністю, пластичний, промовистий*. Лексему використано в образних конструкціях *культура мазка; мазок — це наче картина в мініатюрі* тощо. Образністю відзначаються конструкції зі словом «колір» і похідними від нього, як-от: *буяння кольорів, мова кольорів; трагізм кольору; насичена кольором атмосфера; звук кольору на полотнах; колір — піднесений до високої поезії; інтенсивність кольорового ритму; ритм ніжних кольорових поєдань* та ін.

3. Обговорення

Розгляд текстових засобів представлення митця у спеціалізованій рубриці аналізованого журналу засвідчує пошук і використання авторами публікацій багатства мовних ресурсів. Це зумовлено потребою особисто осягнути, зрозуміти, потлумачити очевидні, а часто приховані сенси, зафіксовані на полотнах митців. Розуміння образотворчого мистецтва передбачає застосування знань, досвіду, а відтак — уміння віднаходити суб'єктивні способи передавання значень, тобто вияв когнітивних здібностей. Транслявання автором власного розуміння творчості й творчого доробку конкретного художника ґрунтується на особистих мотивах діяльності, інтелектуальному та емоційному досвіді, властивостях мислення — гнучкості, образності, а також на досвіді мовленнєво-словесної реалізації задуму, «переведення» думок у вербальний вимір, який і постає у вигляді публікації про особу і доробок конкретного митця.

Зважаючи на широкий пласт подібних публікацій у друкованих виданнях різного призначення та розповсюдження, результати нашої розвідки засвідчують потребу теоретичного осмислення методології створення відповідних текстів, яку можна проілюструвати реалізованими

журналістськими проектами різного часу й авторства. Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі мають широкий спектр — від обґрунтування жанрової доцільності для висвітлення мистецької тематики до вивчення індивідуальних авторських прийомів представлення митця у медіасередовищі.

4. Висновки

Часопис «Літературний Тернопіль» (2008–2019 рр.) — яскравий зразок регіональної журнальної періодики. Його мистецький складник сформувало, зокрема, представлення творчого доробку художників, публікації про яких відображали сучасний стан і розвиток малярства краю, сприяли оцінюванню та розумінню образотворчого мистецтва. Фотокопії художніх робіт, уміщених у часописі, демонстрували видове та жанрове розмаїття творів, різні техніки живопису.

У результаті аналізу публікацій у рубриці «Художник номера» стають очевидними типові композиційні та лексичні тенденції представлення митця. Текстова презентація базується на залученні елементів нарисовості, які виявляються у змалюванні героїв у дії, за допомогою діалогування, зображення місцевості, інтер'єрів, наведення деталей, подробиць при переповіданні певних життєвих ситуацій. Сюжетно-композиційна організація текстів містить біографічні, побутові, соціально-політичні, історичні, психологічні контексти, для відображення яких автори подають біографічні дані (про освіту, місця творчої праці, участь у виставках, здобуття звань, співпрацю з різними митцями), зовнішні ознаки (вигляд, поведінку), описують світогляд і внутрішні якості митців. Композиційно введено спогади авторів публікацій, думки мистецтвознавців і критиків, враження поціновувачів образотворчого мистецтва, вислови самих митців.

Презентаторами художників є заголовки публікацій. Сформована в заголовку вихідна точка зображення залишається сталою або видозмінюється залежно від композиційного задуму автора: може бути індивідуальною чи колективною, синхронною чи діахронною, зміщуватися у просторі (природне середовище, приміщення, рідний край, закордоння), мати емоційний чи інтелектуальний вимір, зосереджуватися на ситуації чи залучати ряд біографічних і творчих відомостей. Усі ці аспекти підпорядковані основному завданню —

відобразити духовний, інтелектуальний, творчий розвиток художника.

Важливим складником представлення є мистецтвознавча характеристика в поєднанні з оцінними й образними висловами про творчу манеру. Для цього залучено стилістично марковану лексику (назви предметів професійної діяльності, мистецьких напрямків, стилів, технік), імена славетних українських художників, назви знакових картин, їх циклів, назви виставок тощо. Індивідуальні враження від творчого доробку митців автори публікацій майстерно передають мовними засобами.

Отримані результати дослідження є цінними для розуміння методології журналістської творчості при висвітленні проблем культурно-мистецької тематики, для осмислення досвіду регіональної журнальної періодики в представленні місцевої події, для лінгвістичних студій текстів публіцистичного стилю. Зважаючи на великий масив матеріалів, опублікованих у часописі «Літературний Тернопіль», вважаємо за доцільне продовження їх вивчення в різних аспектах.

References

- Bilohrats, Kh. R. (2022). Structure of Ukrainian artistic internet periodicals. *Young Scientist*, 5(105), 87-90. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-5-105-17>
- Dashchenko, N. L. (2022). Rubric as a correlant of positioning of «Literary Ternopil» magazine. *Image*, 2(39), 36-44. [https://doi.org/10.21272/Obraz.2022.2\(39\)-36-44](https://doi.org/10.21272/Obraz.2022.2(39)-36-44)
- Dorosh, M. (2013). Cultural journalism: how to fit into the format. *MediaSapiens*. <https://ms.detector.media/presa-v-ukraini/post/2115/2013-12-16-kulturna-zhurnalistyka-yak-vbuduvatysya-u-format/>
- Fiyalka, S. B. (2013). Thematic and typological structure of modern art magazines. *Scientific notes of the Institute of Journalism*, 50, 110-118. <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/d11aa313-5659-4132-bdb2-28923ac63542/content>
- Galatska, V. (2014). Analytical-artistic interpretation picture of the world in contemporary theatre journalism of Ukraine (on the material of special publications). *Bulletin of Lviv University. Journalism series*, 39, 208-212. <http://dx.doi.org/10.30970/vjo.2014.39.5492>
- Glushko, M. (2016). Art magazines in modern Ukraine: features of content. *Bulletin of the Lviv National Academy of Arts. Series: Culturology*, 29, 47-57. https://lnam.edu.ua/files/Academy/nauka/visnyk/pdf_visnyk/29/7.pdf
- Harmatiy, O. & Kisil, S. (2018). Theme of culture in the Ukrainian media: main tendencies of presentation. *Bulletin of the Lviv Polytechnic National University. Series: Journalistic sciences*, 896, 20-28. <https://doi.org/10.23939/sjs2018.01.020>
- Ivanova, O. A. (2008). Press about literature: nomination, definition, methodology. *Scientific notes of the Institute of Journalism*, 33, 29-33. <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2370>
- Ivanova, O. A. (2010). *Literary and artistic periodicals in the socio-communication space of Ukraine at the beginning of the XXI century [Unpublished thesis Doctor of Social Sciences communications]*. Taras Shevchenko Kyiv National University, Institute of Journalism.
- Kharamurza, D. V. (2020). Literary and art magazines of Ukraine 1990–2020: a historical sketch. *Scientific notes of TNU named V. Vernadskyi. Series: Philology. Social communications*, 31(70). No. 2. Part 4. 150-157. <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2020.2-4/23>
- Levytska, O. S. (2011). Literature-artistic magazines in modern literary discourse. *Printing and publishing*, 1, 33-43. <http://pvs.uad.lviv.ua/static/media/1-53/6.pdf>
- LT — *Literary Ternopil (Literaturnyi Ternopil)* (2008–2019): a literary-artistic and social-political magazine. Ternohraf, 1–49.
- Mariina, L. V. (2013). *Journalism and culture: dynamics of interaction*. PAIS.
- Monych, L. M. (2012). Special features of the genre content in literary magazines of Ukraine. *Bulletin of Kharkiv V. Karazin National University. Series: Social communications*, 1027. <https://philology.karazin.ua/%E2%84%96-1027-vyp-4-2012/>
- Peleshok, O. O. (2022). Local history narrative of the district press of Ternopil Oblast at the beginning of the 21st century [Doctoral Dissertation of Philosophy: 061 Journalism]. Ternopil V. Hnatiuk National Pedagogical University.
- Pirogova, K. (2014). Art journalism in a system of communication space based on example of edition «Telekrytyka». *Bulletin of Lviv University. Journalism series*, 39, 92-97. <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/journalism/article/view/5450>
- Pylypenko, A. (2012). Content of the literary magazine: modeling principles. *Bulletin of the Book Chamber*, 2, 16-19.
- Vasylyk, L. Ye. (2008). Literary and artistic editions in the context of modern public-cultural trends. *Printing and publishing*, 2, 22-28. <http://pvs.uad.lviv.ua/static/media/2-48/5.pdf>

Dashchenko Nataliia. Presentation of the artist in the regional journal periodical

The artistic component of the literary-artistic and public-political magazine *Literary Ternopil* (2008–2019) was formed by publications that show the current state of painting in the region through familiarization with the personalities of artists and their creative work. The article highlights and analyzes typical textual means of presenting the artist in the specialized section «Artist of the Number». As a result of the research, it was found that the text presentation is based on the involvement of elements of drawing, which are manifested in the depiction of heroes in action, retelling of life situations, depiction of the area, interiors, etc. The plot-compositional organization of the texts includes biographical, everyday, socio-political, historical, psychological contexts, to reflect which the authors provide data on education, places of creative work, participation in exhibitions, obtaining titles, cooperation with various artists, describe external signs, worldview and inner qualities of artists. Expressions of art critics, connoisseurs of painting, and artists themselves are used compositionally. The presenters of the artists are the titles of the publications in which the starting point of the image is formed. It remains constant or changes: it can be individual / collective, synchronous / diachronic, shift in space (natural environment, premises, native land, abroad), have an emotional / intellectual dimension, focus on a situation or involve a whole range of information. An important component of the presentation is the art history characteristic in combination with evaluative and figurative expressions. For this purpose, artistic means of speech and stylistically marked vocabulary (names of subjects of professional activity, artistic directions, styles, and techniques), names of famous Ukrainian artists, names of iconic paintings, their cycles, names of exhibitions, etc., are involved. All these aspects are aimed at reflecting the spiritual, intellectual, creative development of the artist.

Keywords: *regional journal periodical; art periodical; journal; magazine «Literary Ternopil»; language means.*

Author biographies

Nataliia L. Dashchenko is PhD of Sciences in Philology, Associate Professor of Journalism Department of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.